

Bálványos – magyarok Mekkája (www.dominium.hu, 2003. augusztus 8.)

Már tavaly is, most is ellenrendezvényt szerveztek egyazon időben

Csapó Endre

Úgy indult, mint Lakitelek a Tisza-parton. Ott sátor alatt, majd néhány évre rá, 1990-ben, fent a havasok tövében, tábortűz mellett összehajoltak a kemény magyar fejek, mert megérezték, hogy az előző évben a román állam szerkezetében kedvező változás történt, annyi mindenképpen, hogy végre már szólni lehet, és talán szót lehet érteni az együtt élő románokkal, akik között sokan azt hiszik, hogy nemzeti boldogságukat a magyarok rontják meg. Végül is nekik is meg kell érteni, hogy nem üres országot kaptak, és azt kiüríteni sem lehetett, nyolcvan év után sem. El kell jutniuk annak felismeréséig, hogy van megbeszélője két népnek egyazon országában.

„Az a néhány ember akkor úgy döntött, hogy Bálványosfördőn, néhai Apor Péter urunk Metamorphosis Transilvaniae című nagy lélegzetű művének máig sugárzó közelségében évenként a magyar szellemiség legjobbainak a közreműködésével, demokratikus gondolkodású és érzelmű román partnerek odainvitálásával nyári szabadegyetemet szerveznek. Az elképzelés a vártnál sikeresebbnek bizonyult, Bálványos legendás híre mellé melegedett az újabb kori bálványosi gondolat: az „itt élned és meghalnod kell! eszméjét a Kárpát-medence egészére és minden népére érvényesítő szándék.” – Így vezeti be Sylvester Lajos a visszaemlékezést, majd felvázolja, nagyon keserűen, hogy a nagyszerű indulás, amelynek során neves magyar és román politikusok, filozófusok, aktív vagy leendő miniszterek, miniszterelnökök érdeklődésének fókuszába került az európaivá táguló szellemi találkozás, a Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor. Majd így folytatja: „Ügyes és élelmes, jó kereskedelmi érzékkel megáldott emberek áttelepítették a bálványosi gondolatot Tusnádfürdőre, kitaláltak egy szellemes fantomnevet, a „Tusványost” a hivatalos névben megőrizték a Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor nevet, de a történelmi, a mitikus, legendás, mondákkal ékesített, természeti csodákkal felöltöztetett, páratlan esztétikai élményt nyújtó látványelemekkel felöltöztetett Bálványost és környékét, ennek varázslatát már csak részben lehetett reprodukálni.”

Azt is megtudjuk egy másik közleményből, hogy a kezdeményezés 1989. december végén indult el egy felhívással, ami a román-magyar európai kooperációt hangoztatta. A román forradalom izgalmas és nehezen áttekinthető napjaiban nagyon is ébren volt és jelen volt a magyar politikai akarat. Németh Zsolt beszámolójából tudjuk, hogy azokban a hetekben nagyon sok fiatal magyar, sokan a Fidesz táborából is, ment át Erdélybe, jelen lenni az erdélyiek örömeiben. Akkor még úgy nézett ki, hogy a magyar öröm és a román öröm új helyzetet alapozhat meg Erdélyben.

A magyar szervezetek mellett végig kitartott néhány román szervezet a nyári szabadegyetem rendezvényein. Eleinte a román Pro Európa Liga, majd az elmúlt négy-öt évben már a Román Liberális Párthoz közel álló Horia Rusu Alapítvány volt a rendezvények partnere. Tehát, Bálványoson kezdődött, Tusnádfürdőn folytatódott a minden évben, idén már a 14-ik alkalommal megrendezett Nyári Szabadegyetem. Neve a két helységnév összevonásával: Tusványos – ne keresse senki a térképen.

Román részről a korábbi 13 évben mindig volt néhány érdekes személy, aki egyetértően és együttműködően részt vett a szellemi munkában, de a jelenlegi kormányhatalom teljes mértékben elutasító magatartást tanúsít. Jelen volt viszont Adrian Severin, a korábbi román kormány külügyminisztere, aki a közelmúltban elnyerte az EBESZ (Európai Biztonsági és Együttműködési Szövetség) parlamenti közgyűlés elnöki pozícióját, azóta az Európa Tanács főtítkársjelöltje. Rangos diplomata tehát, már a tavalyi táborban is részt vett, fellépve közösen Orbán Viktorral. Ebben az évben Emil Constantinescu volt román elnök is előadó társa volt a korábbi magyar miniszterelnököknek.

A politikai vonalon túl az akadémiai világ részéről a Babeş-Bolyai Tudományegyetem is beszállt a társzervezők közé. A tekintélyes, 40 ezres létszámú kolozsvári egyetem rektora, Andrei Marga – aki már több ízben jelen volt Tusnádon – személyesen is védnökséget vállalt, és az oktatáspolitikai napon szerepelt előadóként. Marga az előző, polgárinak minősíthető kormánykoalícióban oktatásügyi miniszter volt. Személyén keresztül jelen volt az antikommunista Liberális Párt.

Magyarországból természetesen ott volt Orbán Viktor mellett a Fidesz vezérkara szép számmal, a kormányzó pártok részéről csak egy-kettő, például Nagy Sándor, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára. A magyar szellemi élet számos személyisége közt említették a tudósítók Tőkéczi Lászlót és Londonból Schöpflin György professzort.

Nyugatról az Európa Parlament egy képviselője, a német Gahler CDU-politikus tartott előadást, csakúgy Christoph Pan, a Dél-Tiroli Néppárt elnöke, akinek történelmi szerepe volt a dél-tiroli autonómia kiharcolásában.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke, Markó Béla szabadságára hivatkozva lemondta a táborozást. Nem is illik oda az RMDSZ jó néhány vezetőjével együtt, akik a forradalom előtti időkben is jelentős politikai szerepet vállaltak, és akik igyekeznek megfelelni a mindenkori román kormányzat elvárásainak. Ők nem azonosulnak a tusnádi táborozáson uralkodó elgondolásokkal. Ugyanakkor az RMDSZ vezetőségének jó néhány tagja és nem egy a megyei elnökök közül is részt vett, mint például Toró T. Tibor, a Reform Mozgalom vezetője.

Egyházi részről is volt érdeklődés, természetesen ott volt a magyar autonómia élen járó követelője, Tőkés László református püspök, Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspökhelyettese, valamint Szabó Árpád unitárius püspök, Tamás József rk. segédpüspök, és a balázsfalvi görög katolikus püspökség képviselőjében Nicolae Anusca.

„Együtt vagy külön utakon?”

Ez volt a címe a szabadegyetemi táborozásnak, alcíme pedig: „Integrációs és nemzeti érdek”. Látni fogjuk, mit is rejt e sejtelmes cím.

A politikai háttér komor. Bukarestben és Budapesten egyaránt hétp próbás kommunisták uralkodnak, akik ma is úgy megértik egymást, mint a sztálini-Ceausescu-i időkben: Éljen Nagy-Románia, pusztuljon a magyar! Örök rejtély marad a két nép kommunistáinak, illetve a magyarországi elvtársaknak egyetértése Trianon és következményei kérdésében. Bukarest és Budapest nem szenvedheti Bálványost – ellenrendezvényel igyekeztek eltéríteni a fiatalságot Marosvásárhelyre, ahol gyülekeztek a magyarországi szocialista politikusok és román elvtársaik, államtitkárok és egyéb népnymorgatók. Nem volt sikerük, és ez most idézet a Magyar Nemzet június 26-i számából: „Soha ennyi egyetemi tanár és neves előadó nem volt még együtt, mint idén, és soha annyi anyaországi résztvevő nem volt kíváncsi a rendezvényre, mint az elmúlt napokban. A párbeszéd folytatódik: tegnap sokezres hallgatóság előtt Orbán Viktor, a Fidesz elnöke, Emil Constantinescu volt román elnök, Adrian Severin, az EBESZ-parlament elnök e és Schöpflin György londoni politológus mondhatták el, miként gondolkodnak a nemzeti érdek érvényesítéséről az integrációban. Bálványos töretlen sikere azt mutatja: bármilyen szelek is fújjanak Budapesten és Bukarestben, egy értékelvű párbeszédre minden külső körülmény és akadály ellenére szükség van. És egy közös nyelvre, amelyen az Olt mellett, a fenyőfák árnyékában, a kürtőskalács illata mellett jól elbeszélgethetünk egymással. Világmegváltás helyett egyszerű cél is elég: folytatni kell.”

A Magyar Távirati Iroda így jelent a részvételről: „Az európai integráció világpolitikai vetületeit elemző fórummal fejeződött be szombaton Tusnádfürdőn a XIV. Bálványosi Nyári Szabadegyetem. Az idén minden eddiginél magasabb volt a regisztrált résztvevők száma: a mintegy 2200 fővel megközelítették a szabadegyetem befogadó kapacitásának határát. A különböző rendezvényeken több mint tízezer ember vett részt.”

A magyar nemzet szíve ma ismét Erdélyben dobog. Ilyen nagy létszámú és ilyen arányú értelmiségi, nemzetek közötti és nemzetközi egyhetes tanácskozást, amely történelmi jelentőségű szemléletet képes kidolgozni, amely rámutat a nemzet, nemzetek, Európa követendő útjára, ahonnan szétárad a hazatérők elkötelezettségén keresztül az áldozatvállalás szelleme a jövőért, ez így egészen elképzelhetetlen Magyarországon, talán bárhol másutt a nagyvilágban is. Átérezzük a politikai hatalom kommunista birtoklóinak aggodalmait, amikor olvassuk, hogy „a kormánypárt Kolozs megyei szervezete a nemzetbiztonság aláásásának titulálja a Tusnádfürdőn zajló XIV. Bálványosi Nyári Szabadegyetem előadásain elhangzottakat.”

Megbékélést, árokbetemetést hirdetett a liberálbolsevista oldal a választások előtt, félve attól, hogy egy második polgári kormány komolyan veszi a számonkérést, de amint hatalomra kerültek, elkezdtek a nemzeti oldal üldözését, rágalmazását. A Bálványosi Szabadegyetem is sorra került, mindenáron lehetetlenné akarták tenni a megrendezését. Már tavaly is, most is ellenrendezvényt szerveztek egyazon időben. A marosvásárhelyi, „Igen, irány Európa” című összejövetelre kívántak átcsábítani több, már Tusnádra elígérkezett zenészt. Láthatóan biztosra kívántak menni a Fidesz közelinek tartott rendezvény megfúrásában, ezért megkísérelték, hogy a szabadegyetemnek 1997 óta helyet adó tusnádi táborhelyet kibérelni, szép summát ígérve a tulajdonosnak, majd a pódiumvitáknak helyet adó színpad birtokosát kívánták rávenni arra, hogy ne adjon helyet a rendezvénynek.

Orbán Viktor szerint a magyar nemzetnek nem az a problémája, hogy kicsi, hanem az, hogy csonka. Orbán Viktor e kijelentésével végleg elkötelezte magát az egész nemzet nevében végzendő politizálásra. Tusnádi beszédének (melynek fontosabb részeit külön rovatban közöljük) nemcsak nemzetpolitikai vonatkozásai vannak, hanem foglalkozik az ország várható problémáival az Európai Unióban, és kitér az Egyesült Államok önző világrendező szerepére is. Fontosnak tartjuk, hogy Olvasóink megismerjék a többi előadó nem kevésbé érdekes és lényeges kijelentéseit (újságunk következő számában), amelyek rámutatnak arra a tényre, hogy a két országban és azon túl az európai és a világpolitikában uralkodó politikai felfogás és gyakorlat kritikát érdemel és helyesbítésre érett. A tanácskozás középpontjában természetesen a nemzetiségi, kisebbségi problémák álltak.

A román résztvevők nagy száma és jelentős személyisége arra utal, hogy az erdélyi helyzet jobb útra terelésén dolgozók jól végzik a feladatukat, mert a szabadegyetem nem valamiféle alkalmi esetleges összejövetel volt, hanem olyanok együttműködése, akik tudják egymásról, hogy mit akarnak elérni. A kívánság nem lehet kevesebb, mint a jelenkori követelményeknek megfelelő közép-európai politikai szemlélet megerősödése és mielőbbi érvényesítése, szemben az európai egységet is kisajátító törekvésekkel.